

Asia: Juoleikonkankaan tuulivoiman osayleiskaava, kaavaluonnos (AHT/394/10.02.02/2024)

Ähtärin kaupunki
kirjaamo@ahtari.fi

Lausunto

1 Johdanto

UPM Wind West Oy suunnittelee Ähtäriin 9 voimalan tuulivoimahanketta. Hankkeen pinta-ala on n. 1700 ha ja voimaloiden kokonaiskorkeus on 300 m. Hanke liitetään valtakunnanverkkoon 8–18 km pituisella 110 kV voimajohdolla Ulvon sähköasemalla. Tämä lausunto on samansisältöinen kuin Luonnonvarakeskuksen hankkeen YVA-selostuksesta antama lausunto.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Luke näkee puutteena, että hankealueen metsäkanalintuja on kartoitettu vain yhtenä vuonna. Useampana peräkkäisenä vuonna tehty soidinpaikkaselvitys antaisi paremman kuvan alueen merkityksestä kanalinnuille kuin yksittäisenä keväänä tehty selvitys, sillä soidinten esiintyminen riippuu tällä syklisellä lajiryhmällä mm. alueen sen hetkisistä kanalintukannoista. Myös soidinten havaittavuus vaihtelee vuodesta toiseen esimerkiksi kevään edistymisestä ja sääoloista riippuen. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle ja siten lisää epävarmuutta. Tällöin tulosten tulkinnassa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen.

Selostuksessa todetaan myös, että harjoitettava metsätalous pirstoo metsäkuvioita huomattavasti laajemmin kuin tuulivoimalat. Luke huomauttaa, että hankkeen mahdolliset vaikutukset tulevat muiden tekijöiden aikaansaamien vaikutusten lisäksi. Eikä siten vertailu eri tekijöiden välillä välttämättä ole mielekästä tai tarpeellista vaikutusten arvioinnin osalta.

Hankkeessa tehdyillä selvityksillä ei voida poissulkea täysin suurpetojen suurpetojen lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Selostuksessa todetaan, että häiriövaikutus suurpetoihin on tilapäinen. Luke huomauttaa, että voimaloiden toiminta-aika on pitkä ja mikäli vaikutuksia aiheutuu rakentamisvaiheen jälkeen toimintavaiheessakin, häiriövaikutuskin saattaa olla luonteeltaan pitkäkestoinen. Selostuksessa arvioidaan myös, että esim. suurpedoille ei arvioida koituvan yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa.

Lievennyskeinona esitetään hankkeen rakentamisen ajoittamista lisääntymisajan ulkopuolelle. Tältä osin Luke huomauttaa, että vaikka rakentamistoimien sijoittuminen lisääntymisajan ulkopuolelle todennäköisesti hyödyttää lajeja, se koskettaa vain kyseistä ajanjaksoa. Mikäli useista hankkeista aiheutuu kumulatiivisia vaikutuksia rakentamisen ja sen jälkeisen toiminta-ajan myötä, vaikutukset voivat olla pitkäkestoisia ja kohdistua laajemmalle alueelle.

Korvaavien elinympäristöjen puuttuessa tai ollessa heikompia lisääntymiselinympäristöjä, tämä rakennustoimien ajoittaminen on vain lyhytkestoinen lievennyskeino.

Hankealueen ympäristöön on suunnitteilla mittavasti hankkeita juuri sellaisten lajien ympäristöön, joille vähäisemmän ihmishäiriön ympäristöt ovat tärkeitä. Toimivia väistämahdollisuuksia ei välttämättä ole.

Luke näkee, että vaikutusten arviointiin liittyy siten epävarmuuksia. Luke huomauttaa, että selostuksessa mainitut lajit käyttävät myös tavallisia talousmetsiä elinympäristöinä. Vaikutuksia voi siis syntyä myös näiden ympäristöjen pirstoutuessa ja muuttuessa mahdollisesti aiempaa heikommiksi elinympäristöiksi. Luke huomauttaa myös, että hankkeen mahdolliset vaikutukset tulevat muiden tekijöiden aikaansaamien vaikutusten lisäksi.

Luke huomauttaa myös, että jos elinympäristöjen laatu ja ympäristön kantokyky heikkenee, voi tuulivoimalla olla kauaskantoisempia vaikutuksia kuin mitä selostuksessa on arvioitu, erityisesti mikäli näillä muutoksilla on vaikutuksia lajien lisääntymiseen.

Metsäpeuran osalta selostuksessa todetaan, että merkittävimpiä epävarmuustekijöitä on tutkimustiedon vähäisyys tuulivoimarakentamisen vaikutuksista metsäpeuroihin. Luke huomauttaa, että Rangifer-lajiin liittyvää tutkimustietoa teollisen rakentamisen vaikutuksista löytyy sen verran runsaasti, että potentiaalisia vaikutuksia on mahdollista arvioida.

Juoleikonkankaan tuulivoimahanke on osa laajaa tuulivoimarakentamisen suunnittelua ja toteuttamista, jonka myötä rakennetaan runsaasti tuulivoimaa koko Suomenselän metsäpeurapopulaation lisääntymisalueelle. Luke näkee, ettei nykyinen hankekokonaisuus useiden maakuntien alueella ole kestävä. Selostuksessa tunnistetaan mm. että monien hankkeiden kumulatiivinen vaikutus Suomenselän metsäpeurakannan elinympäristöverkostoon voi olla merkittävästi yksittäistä hanketta suurempi. Luke tukee em. toteamusta ja toivoo, että maankäytön suunnittelussa huomioitavat tekijät ja niiden monimutkaiset vuorovaikutukset tunnistettaisiin erityisesti laajojen alueellisten ja pitkäaikaisten vaikutusten skenaarioissa, ja haittoja pystyttäisiin kokonaisvaltaisesti ja laajamittaisesti minimoimaan, vaikka se edellyttäisi kompromisseja ja yhteensovittamista mm. tuulivoimatuotannon sijoittelussa (ks. Hytönen ym. 2026, Routa ym. 2026).

Juoleikonkangas on osa laajaa ja usean hankkeen tuulivoimarakentamisen kokonaisuutta ns. Soini-Ähtäri-Karstulan metsäpeuraesiintymän levinneisyysalueella. Esiintymä on nykyisin osa Suomenselän kantaa. Luken pantapeurojen tilankäyttö Juoleikonkankaalla on vähäistä kesäisin, vaikka Juoleikonkankaan ja sen lähialueita ovat kaksi pantapeuraa käyttäneet vaellusten aikaan. Hankealueella todennäköisesti asuu muutama metsäpeura, mikä on tyypillistä ko. erittäin harvalukuiselle lajille verrattuna esim. hirvikantaan. Myös lähialueilta on havaintoja lisääntyvistä metsäpeuroista ja niiden vassoista erityisesti Juoleikonkankaan viereisen Kimpilamminkankaan tuulivoimahankealueen läheisyydessä sijaitsevalta Matosuon Natura2000-alueelta, jossa metsäpeura on myös suojeluperusteena. Kaikkien havaintojen perusteella (mukaan lukien metsäpeuraselvitys) on siis olemassa huomattava epävarmuutta siitä, että Luken vähäinen pantapeura-aineisto ei ole edustava Juoleikonkankaan alueella ja sen lähialueilla. Luke toivoo, että tämä

huomioitaisiin arvioinnissa.

Lähialueiden kokonaisuutta tarkasteltaessa lisäksi Matosuon lähistöllä olevien Laihistenneva - Härkäneva – Vahvasenjoen ja Haukisuo - Härkäsuu – Kukkonevan Natura2000-alueiden väliin on suunnitteilla Kaijannevan hybridihanke. Em. Natura2000-alueet ovat päivityksessä, johon on suunnitteilla lisätä metsäpeura perusteeksi. Pelkästään näiden kolmen tuulivoimahankkeen toteutuessa merkittävä osa Soini-Ähtäri-Karstulan osapopulaation laadukkaista vasomisalueista muuttuisi häiriöalueeksi (ks. Luken vasanhoitojakson elinympäristöjen ennustekartta). Lisäksi alueelle on suunnitteilla myös muita tuulivoimahankkeita, jotka edelleen heikentävät Soini-Ähtäri-Karstulan esiintymän elinympäristöjä.

Metsäpeuraselvityksen johtopäätökset voi tiivistää kuten alla:

1. Erityisesti Manalaisennevan ja Juoleikonnevan käyttö metsäpeurojen toimesta voi vähentyä, koska voimalat sijoittuvat alle kilometrin etäisyydelle.
 - Tähän Luke huomauttaa, että häiriövaikutus todennäköisesti ulottuu noin 3–5 km päähän, joten sopivia vasomiselinympäristöjä jää useampia hankkeen vaikutukseen.
2. Kokonaisarvio oli, että Juoleikonkankaan hankkeen vaikutukset metsäpeuran alueelliseen elinvoimaisuuteen ovat vähäisiä.
 - Luke huomauttaa, että tämä on todennäköistä sillä ehdolla, etteivät muut lähialueen hankkeet toteudu tai niistä toteutuu vain kestävimmäksi arvioidut hankkeet.
3. Sen sijaan useiden tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset Suomenselän metsäpeurakantaan voivat olla kohtalaisia, koska ne yhdessä pirstovat elinympäristöverkostoa ja vähentävät sopivia vasomis- ja kesälaidunalueita.
 - Luke tukee tätä johtopäätöstä, mutta samalla Luke näkee, että yhdessä muiden kumulatiivisten muutosvoimien kanssa, kuten metsätalous, ilmastonmuutos, pienten hirvieläinten ja suurpetokannan kasvu, vaikutukset metsäpeuraan ovat todennäköisesti em. arviota suuremmat. Luke toivoo kokonaisuuden hallintaa, kuten tämän lausunnon alussa todettiin.

Viitteet:

Hytönen, J., Saastamoinen, U., Puustinen, T. & Heinilä, A. (2026). Ekologinen energiasiirtymä: Suosituksia kestävämpään tuuli- ja aurinkovoiman suunnitteluun. Wisdom Letters 2026(3). <https://doi.org/10.17011/wl/166>

Routa, Johanna, Sakari Höysniemi, Jyrki Aakkula et al. (2026). Uusiutuvan energian Suomi 2055: Strateginen tiekartta maankäytön, alueellisuuden ja geopolitiikan kysymyksiin energiasiirtymässä. Helsinki: Luonnonvarakeskus.

3 Lausunnon tiivistelmä

Luke näkee puutteena, että hankealueen metsäkanalintuja on kartoitettu vain yhtenä vuonna. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle ja siten lisää epävarmuutta. Tällöin tulosten tulkinnassa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen. Yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten metsäpeura ja suurpedot. Luke näkee, että vaikutusten osalta tehdyt johtopäätökset tässä tarkastellun lajiston osalta sisältävät riskin virhearvioinneille erityisesti pitkällä aikavälillä.

Luke näkee, että yhdessä muiden kumulatiivisten muutosvoimien kanssa, kuten metsätalous, ilmastonmuutos, pienten hirvieläinten ja suurpetokannan kasvu, vaikutukset esim. metsäpeuraan ovat todennäköisesti tehtyä arviota suuremmat. Luke näkee, ettei nykyinen hankekokonaisuus useiden maakuntien alueella ole kestävä, ja Luke toivookin parempaa kokonaisuuden hallintaa.

Nina Peuhkuri

Operatiivinen päällikkö, johtava tutkija

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 06.07.2026 klo 10:35:55.

Lausunnon valmistelija(t):

Saara Kattainen

Antti Paasivaara

Liitteet:

Tiedoksi: